De ce Duminica a treia din Postul mare se mai numește și „a Sfintei Cruci”?

Predici la Duminica a III-a a Sfântului şi marelui Post (a Sfintei Cruci) (7.Triod):

https://www.academia.edu/42615282/Predici_la_Duminica_a_III_a_a_Sf%C3%A2ntului_%C5%9Fi_marelui_Post_a_Sfintei_Cruci_7_Triod_

https://archive.org/details/7.-duminica-sf.-cruci

***

Materiale despre Sfânta cruce:

https://independent.academia.edu/emystea/Sf.%20Cruce

https://archive.org/details/@steaemy?query=Sf%C3%A2nta+cruce

&&&

Atât în cărțile de cult ale Bisericii, cât și în calendarul ortodox, cea de-a treia Duminică din Sfântul și marele post al Paștilor mai este numită și „Duminica Sfintei Cruci”. De ce a rânduit Biserica pomenirea Crucii la mijlocul acestui post?

Rostul și înțelesul duhovnicesc al prăznuirii stă în faptul că fiecare dintre noi trebuie să ne asumăm Crucea, nu doar în această perioadă, ci pe parcursul întregii vieți, răstignind orice păcat din inima noastră, pentru a ne face vrednici să Îl primim, cu bucurie, pe Hristos Cel Înviat din morți.

Sfinții părinți ai Bisericii ne spun că, așa cum în mijlocul Raiului era sădit Pomul Vieții, tot astfel, în mijlocul postului mare avem și noi sărbătoarea Sfintei Cruci celei de viață făcătoare.

Într-un cuvânt de învățătură rostit în acest context, părintele patriarh Daniel explica astfel: *„Adam şi Eva au pierdut Raiul şi Pomul Vieţii pentru că nu au postit şi pentru că nu au ascultat de Dumnezeu. Noul Adam, Iisus Hristos, făcându-Se ascultător până la moarte şi încă moarte pe Cruce, ne-a dăruit Pomul Vieţii, El Însuşi fiind Pomul vieţii, care Se dăruieşte nouă în Sfânta Euharistie […]. Împărații biruitori, când intrau într-o cetate, trimiteau mai înainte stindardele lor, ca să binevestească tuturor că vor veni în cetate biruitori. În mod asemănător, în mijlocul Postului se ridică stindardul credinței noastre, Sfânta Cruce, simbolul Răstignirii și Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, pentru a ne încuraja sau întări în lupta cu ispitele plăcerilor și ale durerii”.*

În „Triodul explicat. Mistagogia timpului liturgic”, ieromonahul Macarie Simonopetritul consemnează că, într-un manuscris de la Ierusalim din secolul al XIII-lea, prăznuirea Crucii din a treia duminică a postului mare se intitula „Praznicul celei de a treia închinări a Crucii”. Astfel, el completează sărbătoarea Înălțării Sfintei Cruci din 14 septembrie, dar şi pe cea a procesiunii Crucii din 1 august, care ne amintește de victoria împăratului Heraclie asupra perşilor şi întoarcerea Crucii la Ierusalim, în anul 630.

Unii istorici bisericești susțin că această cinstire a Sfintei Cruci la jumătatea postului Paștilor ar avea la origine mutarea, de la Ierusalim la Apamea (Siria), a unui fragment din Crucea Răstignirii. Acesta a fost trimis de către arhiepiscopul Ierusalimului de atunci, confratelui său Alpheios, episcopul Apameei, pentru a-l ajuta în construirea unei biserici.

Tot ieromonahul Macarie Simonopetritul consideră că ridicarea Crucii în mijlocul postului mare îI împarte pe acesta în două jumătăți egale, făcându-l asemănător unui stadion. Odată trecută borna Săptămânii a IV-a, restul parcursului e de acum mai uşor, așa cum auzim și în cântarea din lunea Săptămânii a V-a:

„Trecând, credincioșilor, cu Dumnezeu, de borna (nyssa) timpului înfrânării, să alergăm tinerește și partea rămasă a postului și să purtăm cununa!” (Slujba Utreniei, Oda VIII, canonul al II-lea, troparul al II-lea).

Conform rânduielii liturgice, în cadrul Utreniei de Duminică, după Doxologia mare, Sfânta Cruce este purtată într-o procesiune și adusă în mijlocul Bisericii pe un tetrapod, spre închinare, în timp ce strana cântă de trei ori Troparul Sfintei Cruci, apoi imnul „Crucii Tale ne închinăm, Stăpâne, și Sfântă Învierea Ta o lăudăm și o slăvim”.